

Promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)

Remiss från Justitiedepartementet
Remisstid den 7 februari 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarråden Alexander Ojanne och Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”Utökade registerkontroller vid anställning i kommun” till bland annat Stockholms stad för yttrande. Utredningens uppdrag har varit att se över möjligheterna att kontrollera anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag inom kommunerna mot belastningsregistret och misstankeregistret i syfte att ge kommunerna bättre förutsättningar att genomföra bakgrundskontroller, bland annat för att minska risken för infiltration och inre påverkan. Utredaren fick även överväga och lämna förslag i andra närliggande frågor med koppling till kommunernas verksamhetsskydd.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret välkomnar utredningens förslag i alla delar men anser att det kan ifrågasättas varför möjligheten att begära belastnings- och misstankeregister ska begränsas endast till insatser i hemmet. Vidare ifrågasätter stadsledningskontoret varför lagstiftningen ska vara fakultativ.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Vi välkomnar lagförslaget i sin helhet, men hade gärna sett ett bredare och mer omfattande förslag. Inte minst vad gäller vilka personalgrupper som kan bli aktuella för dessa utökade registerkontroller. Det är som stadsledningskontoret konstaterar svårt att förstå gränsdragningen vid att möjligheten att begära ut registerutdrag enkom vid arbeten som sker i hemmet. Även i verksamhetslokaler kan finnas situationer där

enskilda brukare står i en tydlig beroendesituation och arbetssituationer i enskildhet. Likaså är det svårt att förstå varför lagstiftningen ska vara fakultativ. Kommuner bör kunna ställa krav på att alla utförare som finansieras med skattemedel ska omfattas av kravet. Mindre nogräknade utförare ska inte kunna undgå dessa krav.

I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 29 januari 2025

Alexander Ojanne och Torun Boucher

Bilaga

Remiss- Promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24), dnr KS 2024/1215-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Christofer Fjellner (M) enligt följande.

Stockholmarna ska kunna lita på de personer som möter deras barn inom barnomsorg och skola eller som ger vårdinsatser till äldre anhöriga. De tidigare kraven på registerkontroller har haft som syfte att skydda barn och unga mot sexualbrott och andra grova brott. Reglerna har bygt på en avvägning mellan två viktiga skyddsintressen – å ena sidan intresset av att minska riskerna för övergrepp mot barn och å andra sidan skyddet för den personliga integriteten. I utdraget finns bara uppgifter om sexualbrott och barnpornografibrott, samt mord, dråp, grov misshandel, människorov och grovt rån. För arbete i HVB-hem tillkommer bland annat narkotikabrott och olaga hot.

Andra brott såsom misshandel, vapenbrott, rån och grova narkotikabrott har inte varit synliga för arbetsgivaren. Det innebär alltså att dömda brottslingar kan ta jobb på skolor eller hemtjänstutförare utan arbetsgivarens, eller de som i övrigt berörs, vetskap. När vi har drivit frågan lokalt i Stockholm att kommunen bör gå före och implementera delar av utredningens intentioner har vi dock mötts av kalla handen från det socialdemokratiska styret.

Vi välkomnar förslagen om utökade registerkontroller och anser att de är helt nödvändiga givet den rådande samhällsutvecklingen. Vi vill särskilt betona vikten av att de arbetsgivare som omfattas har ett stort handlingsutrymme för att säkerställa att personalen i verksamheterna är lämpliga.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

De tidigare bestämmelserna om registerkontroll infördes för att förhindra att barn och unga utsätts för sexuella övergrepp och andra allvarliga brott. I det registerutdrag som används i dag framgår endast information om sexualbrott, barnpornografibrott, mord, dråp, grov misshandel, människorov och grovt rån. Däremot har andra grova brott inte varit synliga för arbetsgivare. Det kan alltså leda till att personer med tidigare brottsdomar anställs på skolor eller inom hemtjänst. Reglerna bygger på en balansgång mellan två centrala intressen: att värna den personliga integriteten och att minska risken för övergrepp mot barn.

Vi ställer oss positiva till förslagen om mer omfattande registerkontroller, vilket vi även har motionerat om och debatteras på kommunfullmäktige i september 2023. Vi anser dock att det ska ske årliga kontroller av registerutdrag för de som jobbar med barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning och de anställningar som bedöms ligga inom ramen för skyddsklassad verksamhet för kommunen. Detta för att fånga upp eventuell ny brottslighet som sker efter att anställningen gjorts. Stockholms invånare ska kunna känna förtroende för dem som arbetar med deras barn i förskola och skola eller som ansvarar för omsorgsinsatser till äldre samt hanterar kritisk verksamhet inom kommunen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Vi välkomnar till fullo regeringens förslag om att minska risken för infiltration och inre påverkan i landets kommuner, samt att särskilt utsatta grupper skyddsbehov ges större vikt i avvägningen mellan personalens integritet och vårdtagarnas trygghet. Det stärker människovärdet och vårt samhälles motståndskraft i en tid av cynisk, hänsynslös kriminalitet.

I enlighet med stadsledningskontoret anser vi att förslaget om utökade registerkontroller bör vara obligatoriskt. Kraftfulla verktyg kan inte anses motverka riskerna för infiltration ifall de enbart implementeras på valfri basis. Likaså måste stockholmarna kunna känna sig trygga med den omsorgspersonal som möter deras barn eller äldre släktingar i hemmet.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”Utökade registerkontroller vid anställning i kommun” till bland annat Stockholms stad för yttrande. Utredningens uppdrag har varit att se över möjligheterna att kontrollera anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag inom kommunerna mot belastningsregistret och misstankeregistret i syfte att ge kommunerna bättre förutsättningar att genomföra bakgrundskontroller, bland annat för att minska risken för infiltration och inre påverkan. Utredaren fick även överväga och lämna förslag i andra närliggande frågor med koppling till kommunernas verksamhetsskydd.

I ett samhälle har tillit och förtroende en fundamental betydelse. Förtroende är något som får ett samhälle att hålla ihop, både mellan enskilda människor och i det större sammanhanget mellan medborgare och samhällsinstitutioner såsom kommuner.

Det är av yttersta vikt att medborgare och brukare upplever trygghet i förhållande till kommunen. Brottslighet kan påverka människors upplevelse av trygghet vilket är ett skäl för att införa utökade kontroller mot belastningsregistret.

Registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning

Äldre och personer med funktionsnedsättning kan ofta ha ett ökat skyddsbehov utifrån nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga och kan ha svårigheter att skydda sig mot brott men även att föra sin egen talan och ta till vara sina intressen. Dessa grupper är särskilt utsatta genom sin beroendeställning i relation till vård- och omsorgspersonal. Särskilt framträdande är skyddsbehovet när insatser sker i den enskildes hem.

Utredningen föreslår därför införandet av en ny lag, lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, i syfte att ge kommunerna lagstöd för att kunna göra registerkontroll av den som erbjuds anställning eller på annan liknande grund erbjuds eller tilldelas uppgifter för att utföra vissa insatser i hemmet åt äldre eller personer med funktionsnedsättning.

En sådan registerkontroll kan vara en del i att skydda de brukare som kommunen och dess vårdgivare ska hjälpa och kan bidra till att upprätthålla allmänhetens och särskilt anhörigas förtroende för verksamheten.

Lagen föreslås vara tillämplig vid insatser enligt socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen. Det avser insatser i personens hem såsom hemtjänst, boendestöd, personlig assistans och avlösarservice i hemmet men också insatser i sådana boenden som är att betrakta som den enskildes hem, såsom särskilda boenden för äldre och personer med funktionsnedsättning, bostadsbedömda trygghetsboenden för äldre eller bostad med särskild service för vuxna. Även insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreslås omfattas av lagen. Vid vård- och omsorgsinsatser som utförs utanför

hemmet, såsom daglig verksamhet och ledsagarservice, är de aktuella grupperna typiskt sett inte lika utsatta och sårbara, eftersom det då finns en större möjlighet till insyn och kontroll. De omfattas därför inte av den föreslagna lagen.

En annan sak är att registerkontrollen i vissa fall även kan komma att kunna omfatta sådan personal eftersom det förekommer att samma personal utför insatser såväl i som utanför hemmet.

Om insatsen ges till barn medför det att registerkontroll alltid ska ske inför anställning med stöd av lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

Registerkontrollen ska ske genom att den som erbjuds en anställning eller tilldelas vissa arbetsuppgifter genom uppdrag, praktiktjänstgöring eller anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten, ska visa upp ett begränsat registerutdrag på vård- och omsorgsverksamhetens begäran.

Möjligheten till registerkontroll föreslås gälla oavsett anställningsform dvs såväl för tillsvidareanställning, som vid tidsbegränsad anställning.

När det gäller de som utför praktiktjänstgöring bör enligt utredningen en förutsättning för registerkontroll vara att uppdraget eller tjänstgöringen ska utföras av den enskilde som om han eller hon var anställd i verksamheten, dvs. det krävs att det är fråga om ett kontinuerligt uppdrag eller tjänstgöring och inte endast en tillfällig kontakt eller ett engångsuppdrag.

Många vård- och omsorgsgivare som utför vård och omsorg i hemmet får uppdraget genom lagen (2008:962) om valfrihetsystem (LOV). Enligt utredningen bör de som anlitas med stöd av valfrihetssystemet enligt LOV, eller för ett uppdrag, alternativt via bemanningsföretag eller dylikt, omfattas av lagen, eftersom av vem personal anställs inte bör vara avgörande för om den som ska arbeta inom äldreomsorgen och med personer med funktionsnedsättning ska omfattas av möjligheten till registerkontroll då ansvaret för tjänsterna åvilar kommunen.

Enligt förslaget är det endast den som faktiskt erbjuds en anställning eller den som faktiskt erbjuds eller tilldelas arbetsuppgifter genom uppdrag, praktiktjänstgöring eller anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten som får kontrolleras.

Huruvida det är tal om en ny anställning eller inte hos samma arbetsgivare får bedömas utifrån det arbetsrättsliga regelverket. Under en pågående anställning kan arbetsuppgifterna förändras utan att det är tal om en ny anställning enligt det arbetsrättsliga regelverket. Om en sådan ändring medför att en person tilldelas uppgifter som inkluderas i den föreslagna lagen kan en registerkontroll göras. Det skulle till exempel kunna röra sig om en person som tidigare endast arbetat med uppgifter utanför brukares hem som sedan tilldelats arbetsuppgifter som medför att han eller hon ska utföra insatser även i hem.

Fakultativ registerkontroll

Registerkontrollen föreslås vara fakultativ d.v.s. utgöra ett författningsreglerat stöd för kommuner att begära att arbetssökande visar upp ett registerutdrag, men inte som en obligatorisk registerkontroll.

Subsidiär i förhållande till viss annan lag

Den nya lagen föreslås innehålla bestämmelser om registerkontroll av den som utför insatser i hemmet åt personer med funktionsnedsättning enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). En del stöd- och serviceinsatser kan även utföras åt barn. Av lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder följer att den som bedriver verksamhet enligt LSS, som omfattar stöd och serviceinsatser åt barn, inte får anställa någon för sådana insatser, om inte utdrag ur belastningsregistret har kontrollerats. Eftersom denna registerkontroll är obligatorisk anser utredningen att den lag som nu föreslås om en fakultativ rätt till registerkontroll av personal som utför vissa insatser i hemmet åt personer med funktionsnedsättning vara subsidiär i förhållande till lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder. En bestämmelse med det innehållet skapar tydlighet ifall bägge lagar är tillämpliga i samma situation.

Personlig assistans som den enskilde beviljats ekonomiskt stöd för

I utredningen föreslås att den som är assistansberättigad och erbjuder någon en anställning som personlig assistent ska också få begära att han eller hon visar upp ett registerutdrag.

Skälet för detta förslag är att lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder innehåller en reglering om att registerutdrag ska på begäran också lämnas av den som av en assistansberättigad erbjuds anställning som personlig assistent åt den assistansberättigade själv, om den assistansberättigade har beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB).

Registerutdraget

Enligt förslaget ska den enskilde visa upp ett registerutdrag på vård- och omsorgsverksamhetens begäran. Registerkontroll kan ske antingen genom att vård- och omsorgsverksamheten begär uppgifter ur belastningsregistret från Polismyndigheten eller genom att verksamheten begär av den enskilde att få se ett utdrag ur registret.

Det är tillräckligt att den enskilde visar upp utdraget. Att utdraget ska visas upp innebär att arbetsgivaren tar del av innehållet men det ger inte arbetsgivaren rätt att till exempel fotografera, kopiera eller på annat sätt spara utdraget.

Arbetsgivaren får således endast dokumentera att ett utdrag har uppvisats genom en anteckning om detta. Det innebär även att varken den rättsliga grunden för att visa upp utdraget eller vad utdraget eventuellt innehöll behöver antecknas.

Enligt lagen om belastningsregister har en enskild rätt att på begäran skriftligen få del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Ett utdrag som begärs av en enskild kan emellertid innehålla uppgifter om brott som saknar betydelse för lämplighetsbedömningen inför en anställning inom vård- och omsorgssektorn. Den enskilde bör därför ha möjlighet att begära ett utdrag som är begränsat till de brott som har betydelse för prövningen. Utredningen föreslår därför att en sådan rätt läggs till i lagen om belastningsregister. Utdraget bör inte vara äldre än sex månader

Vilka uppgifter som ska omfattas av kontrollen mot belastnings- och misstankeregistret?

Utdraget ska omfatta en kontroll av domar, beslut eller strafföreläggande där någon annan påföljd än böter har dömts ut för vissa brottsbalksbrott i 3 kap. (liv och hälsa), 4 kap. (brott mot frihet och frid), 6 kap. (sexualbrott), 8 kap. (stöld, rån och andra tillgreppsbrott), 9 kap. (bedrägeri och annan oredlighet) samt 16 kap. (brott mot allmän ordning). Dessutom ska vissa brott i vapenlagen, brott mot narkotikastrafflagen och lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor omfattas.

Så kallade osjälvständiga brott dvs försök, förberedelse, stämpling, medverkan och underlåtelse att avslöja eller förhindra brott till de brottstyper som ingår i brottskatalogen föreslås också ingå i registerutdraget.

Brotten ska ha lett till annan påföljd än böter för att framgå av registerutdraget.

Utredningen föreslår att registerkontrollen inte bara ska omfatta uppgifter ur belastningsregistret utan även uppgifter ur misstankeregistret för vilka åtal har väckts. Utdraget ur misstankeregistret ska innehålla uppgifter om åtal som väckts avseende samma brott som framgår av ett registerutdrag ur belastningsregistret enligt den nu föreslagna lagen.

Vad gäller registerkontroll mot belastningsregistret föreslås ovan att endast brotten som har lett till annan följd än böter ska inkluderas. Någon liknande begränsning låter sig inte göras vad gäller misstankar. Det medför att i situationen där åtal har väckts för något av de brott som ingår i brottskatalogen men där åtalet ännu inte har blivit prövat kan utdraget ur misstankeregistret komma att innehålla mer omfattande uppgifter.

Utdraget ur misstankeregistret bör inte heller äldre än sex månader och kontrollen får inte dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

Sekretess och tystnadsplikt

Enligt utredningen bör det inte införas bestämmelser om sekretess för uppgifter ur belastningsregistret eller misstankeregistret i ärenden om anställning för arbete med

äldre eller personer med funktionsnedsättning. Inte heller bör det införas bestämmelser om tystnadsplikt.

Utökade uppgifter vid registerkontroll inför arbete med barn

Det finns idag flera olika regleringar med registerkontroller för de som ska anställas för att arbeta med barn.

Vad gäller inom skolväsendet samt för personal som ska utföra vissa insatser åt barn med funktionshinder är dessa kontroller obligatoriska. För andra arbeten som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn finns det en möjlighet till registerkontroll.

Syftet är generellt sett att skydda barn från att utsättas för sexualbrott och andra övergrepp. Alla tre registerkontrollerna omfattar en kontroll avseende samma brottstyper, dvs. mord, dråp, grov misshandel, människorov, sexualbrott, grovt rån och barnpornografibrott.

Utredningen föreslår en utvidgning av brottskatalogen så att registerutdragen med stöd av lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder och lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn även ska innehålla uppgifter om grovt barnfridsbrott, sabotage mot blåljusverksamhet, involverande av underårig i brottslighet, brott mot narkotikastrafflagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, vissa brott mot vapenlagen samt brott mot terroristbrottslagen. En kontroll ska även göras mot misstankeregistret avseende samma brottskategorier för vilka åtal har väckts. Det föreslås vidare att utdragen inte bör vara äldre än sex månader när de visas upp, vilket är en skärpning i förhållande till hur det är idag.

Registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd

I syfte att upprätthålla ett skydd för kommunal verksamhet och för att möta upp ett skyddsbehov som inte når upp till den kvalificering som gäller för säkerhetsskyddslagen, föreslår utredningen att en kommun ska få besluta om registerkontroll vid anställning till befattningar som är kritiska för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag. Vid bedömningen av om en befattning är kritisk ska särskilt beaktas att befattningen utgör en sådan funktion eller medför sådana befogenheter som kan orsaka en skada som är betydande. Även kommunala bolag, stiftelser och föreningar föreslås få genomföra sådana registerkontroller.

Registerkontrollen föreslås omfatta att uppgifter hämtas från belastningsregistret och misstankeregistret samt sådana uppgifter som behandlas hos Säkerhetspolisen med stöd av lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter.

Registerkontrollen ska utföras av Säkerhetspolisen. Uppgifter som framkommer vid denna kontroll får dock endast lämnas ut efter en prövning av uppgifternas relevans, en prövning som ska göras av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Uppgifter

som framkommer föreslås omfattas av samma sekretesskydd som gäller vid en säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen.

Enligt utredningens uppfattning ska den nya regleringen tas in i en ny lag.

Verksamhetsskydd

Ordet verksamhetsskydd kan användas för att beskriva ett skydd för värden som för verksamheten är värda att värna eller skydda. Verksamhetsskyddet kan sägas utgå från verksamhetens egna behov och krav men där skyddsvärdet inte når upp till säkerhetsskyddslagens föreskrivna nivå.

Utredningen anser att det skyddsvärda området ska definieras som en kommuns förmåga att bedriva verksamhet i syfte att utföra sitt uppdrag, eller kortare, som förmåga att utföra sitt uppdrag.

Kommuner har en lagstadgad skyldighet att ha vissa verksamheter men kan även bedriva andra sorters verksamheter av allmänt intresse. Den huvudsakliga begränsningen för det arbete som kommunerna får ägna sig åt är sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun eller region eller någon annan ska ha hand om. Kommunens uppdrag framgår således av författningar som medför kommunala åligganden eller på annat sätt.

Kritiska befattningar

Med begreppet kritiska befattningar avses en befattning som på något sätt är avgörande eller utslagsgivande för verksamheten på en viss punkt eller område. Befattningar som ärendehandläggare och liknande tjänster är i normalfallet inte vara att anse som kritiska. Inte heller torde all personal på en viss enhet eller avdelning kunna anses vara kritisk. Utredningens avsikt med ordvalet kritisk är inte att det ska krävas att kommunens verksamhet eller uppdrag står och faller med utförandet av arbetsuppgifterna som följer med befattningen. Inte heller bör tjänstetiteln vara ensamt avgörande eftersom innehållet i tjänster med samma titlar varierar. Det som typiskt sett dock kan anses vara kritiska befattningar är befattningar i chefsställning eller andra med stort mandat och inflytande på verksamheten, d.v.s. befattningar som har en sådan funktion eller sådana befogenheter som kan orsaka en skada på eller för kommunens verksamhet. Därutöver finns det vissa områden, eller arbetsuppgifter, som är mer utsatta för otillåten och otillbörlig påverkan såsom tillståndsgivning, upphandling, rekrytering av personal och hantering av ekonomiska angelägenheter som inbegriper stora värden.

Det är arbetsgivaren som är bäst lämpad att avgöra om en befattning är sådan att förutsättningarna för registerkontroll syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd är uppfyllda.

Enligt utredningens förslag är det enbart befattningar som innebär en anställning i kommunen. Det gäller oavsett anställningsform. Med anledning av att befattningen ska vara kritisk anser utredningen att det inte kan bli tal om att inkludera andra typer

av deltagande i verksamheten tex praktikanter, konsulter eller anställda via bemanningsföretag.

En ansökan om registerkontroll får göras endast om den som ansökan gäller kan antas komma att anställas.

Om det i säkerhetsskyddslagen eller andra författningar finns bestämmelser om registerkontroll inom verksamhet som omfattas av den lag som föreslås av utredningen, ska de bestämmelserna tillämpas.

Enligt utredningens bedömning är registerkontroller ett verktyg för att upprätthålla verksamhetsskyddet men inte det enda. Det behövs därför inte att kontrollen är obligatorisk på så sätt att kommunerna är tvingade att genomföra registerkontroller vid anställning till de befattningar som omfattas av lagen.

Vilka register omfattas?

Med registerkontroll avses i detta sammanhang uppgifter hämtade från ett register som omfattas av lagen om belastningsregister eller lagen om misstankeregister samt att sådana uppgifter som behandlas hos Säkerhetspolisen med stöd av lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område eller lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter hämtas. Det motsvarar den kontroll som gäller vid en befattning i klass 3 enligt säkerhetsskyddslagen.

Samtycke

Enligt utredningens förslag får registerkontroll göras endast om den som kontrollen gäller har lämnat sitt samtycke. Kommunen, eller det kommunala bolag, stiftelse eller förening, som beslutar om att registerkontroll ska genomföras, ansvarar för att samtycke inhämtas

Utförandet av registerkontrollen

Utredningen föreslår att registerkontrollen ska utföras av Säkerhetspolisen efter ansökan från den som beslutar om registerkontroll. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden och dess Registerkontrolldelegation anses av utredningen vara bäst lämpad att göra en s.k. relevansprövning och att besluta om uppgifter som kommit fram vid en registerkontroll ska lämnas ut till den som begärt registerkontrollen.

En uppgift som har kommit fram vid en registerkontroll får endast lämnas ut om uppgiften kan antas ha betydelse för syftet med registerkontrollen. Om det vid registerkontrollen kommer fram en uppgift som kan antas vara av betydelse för syftet med registerkontrollen ska Säkerhetspolisen, efter att ha hört Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, under vissa förutsättningar ge den som uppgiften gäller tillfälle att yttra sig.

De uppgifter som framkommer vid en registerkontroll föreslås omfattas av samma sekretesskydd som gäller vid säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen. Det

innebär att sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i angelägenhet som avser registerkontroll enligt lagen om registerkontroll vid anställningar till kritiska befattningar i kommuner. För kommunala bolag, stiftelser och föreningar, som inte tillämpar offentlighets- och sekretesslagen föreskrivs en tystnadsplikt.

Den föreslagna sekretessen bör inte ges företräde framför meddelarfriheten.

När ett beslut har fattats med anledning av en registerkontroll ska de handlingar som överlämnats snarast återställas till den överlämnande myndigheten, om inte den har beslutat något annat.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad välkomnar utredningens förslag i alla delar. De förser staden, både som arbetsgivare och huvudman, med konkreta möjligheter till ökad kontroll i syfte att säkerställa en tryggare miljö för stadens brukare, elever och verksamheter.

Kommunen ansvarar för att verksamheter som bedrivs enligt SoL och LSS håller god kvalitet. Det är av stor vikt att trygghet och säkerhet kan upprätthållas för dem som mottar insatser från kommunen. Därför ställs också höga krav på de personer som ges anställning eller uppdrag inom socialtjänstens område. Brukarnas trygghet måste som utgångspunkt anses väga tyngre än integritetsintresset för den tilltänkte anställde eller uppdragstagaren. Det kan inte ses som ett tungt vägande motstående intresse att få ett uppdrag eller anställning utan att tidigare belastning ens kan beaktas (jfr s. 86 i utredningen).

Mot bakgrund av ovanstående anser staden att det kan ifrågasättas om möjligheten till att begära belastnings- och misstankeregister ska begränsas endast till insatser i hemmet. Att behovet där är som allra störst (se s. 89) innebär inte att kraven på kvaliteten på personalen ska ställas lägre inom andra insatser. Staden hade därför välkomnat ett bredare förslag. Insatserna kontaktperson och ledsagarservice kan särskilt lyftas fram då det är insatser där den enskilde kan vara mycket utlämnad till sin utförare även om insatsen inte sker i hemmet.

Mot bakgrund av ovanstående synpunkter anser staden också att det kan ifrågasättas om lagstiftningen ska vara fakultativ. Tryggheten för brukarna talar för att systemet ska tillämpas enhetligt över landet och mellan olika utförare. Staden ser en risk för att

oseriösa aktörer kommer att ha incitament att underlåta kontroll. I detta sammanhang ska också beaktas att det inte heller vid en obligatorisk reglering skulle föreligga något absolut hinder mot rekrytering av en kandidat som trots tidigare belastning anses lämplig.

Staden vill även påpeka att många av de fall där anställda begår brott gentemot brukare består av olika former av ekonomiskt utnyttjande. Detta inte minst i förhållande till personer som har svårigheter att tillvarata sina egna intressen på grund av ålder eller funktionsnedsättning. Det är mycket angeläget att det kan uppmärksammas om det finns en sådan historik hos en potentiell anställd eller uppdragstagare. Ekonomisk brottslighet kan straffrättsligt komma att få många olika rubriceringar utifrån förhållandena i det enskilda fallet men har i dessa sammanhang ofta nära koppling till utförandet av en insats. Staden anser inte att verksamhetskopplingen kan avgränsas till de brottsrubriceringar som anges i utredningen. Förutom att förslaget utesluter vissa allvarliga brott som utpressning undantas också vissa sådana verksamhetsnära brott, såsom mutbrott, som typiskt sett kan förekomma när en anställd utnyttjar en person den är satt att vårda. Staden anser att det är angeläget att registren innefattar fler av de brott som anges i 9 och 10 kap. brottsbalken.

Den utökning av brottskatalogen som föreslås vid arbete med barn är synnerligen relevant för de verksamheter som berörs av det.

Att utredningen varit tydlig med hur registerkontrollen ska utföras kommer att underlätta hanteringen för stadens chefer och bidra till en enhetlig och tydlig hantering även hos en mycket stor arbetsgivare som staden med många verksamheter och många rekryterande arbetsgivarföreträdare.